

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 141.

ZBIÓR ALEKSANDRA CZOŁOWSKIEGO

Dział (opis) I

1702. Artykuły na „zahamowanie swawoleństwa złodziejskiego” uchwalone na sejmiku kamienieckim 1586 r.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Artykuły
na
"za hamowanie swowolęstwa wódniękiego"
uchwalone przez zwołyki podolski
na
sejmiku kamienickim
10 grudnia 1586 r.

1402

ACTVM IN CASTRO

CAMENECENSI PODOLIAE, feria
quarta post festum Conceptionis
beate Mariae Virginis proxima, Anno
Domini, millesimo quingentesimo octuagesimo Sexto. Gram Generoso

Matthia Nadolski Vicecapitaneo Camensi

Ad officium Actaque praesentia Capitanealia Castrensia Camenecen^{se} porrecti & traditi sunt per Dignitarios, Officiales, & Nobilitatem Palatinatus Podoliae Articuli certi, seu Laudum & Ordinationum, modum & formam cohiberi, coercenti, furta & latrocinia, in Palatina tu isto locis certis patrata. Et eo magis increbrentia, iustitiam, ratione furti & spoliis ministrari in se contineri unanimiter per eosdem Dignitarios & Officiales, totamque Nobilitatem Palatinatus Podoliae in Conuentu Particulari pro die decima Decembris per olim S. M. R. in dicto & celebrato constituti facti & laudati, manibus propriis quorundam praesentium Conuentui interesse subscripsi. Quorum Articulorum haec verba sequuntur & tenor talis.

Nesch Mosce Panowie Dignitarze / Wzrednicy Ziemszy / y Rzeczestwo Woiewodztwa Podolskiego / na Seymiku Powiatowym Kamienieckim z strony zahamowania swowolenswa Szlodziestkiego / postanowienie takie wzynic razyli. Ktore Ich Mosce wszyscy in genere, ta ex Spirituali, quam ex Seculari ordinibus, nullis exceptis, cuiuscunque Status, conditionis, & eminentiae, tam in toto, quam in quavis minima parte zdzierzec / & inuiolabiliter miedzy soba zachowac maia / do dwuch zupełnych lat wyscia / albo razey do Seymu Walnego Koronnego we dwie lecie przyszlego / sub panis seorsiuis Centum marcarum pecunie. Ktorego to postanowienia sens taki.

Artykuł pierwszy.

Aby natiazdy, rozboie y szlodzienswa, ktorego tymi czasy nabawstey sie namnozyl, iako narychlezy hamowane bylo, y wslac moglo, w tym tak postampic naprzod potrzeba. Iz niepierwey szosc swowolnych w hamowane byc moze, dokadby, przechowania ich, do ktorych, z czas kraida

odnośca. wyhordemione niebyły, gdyż pospolitca iest. Jo Flodney gdie
by przedbowania niemial melradlby. Wiac aby sic trogosc iaha tego
naszego, spolenego zgrozmadzenia gglowic mogla potrzeba aby ludz tak
dlyc co przedomywaiq naie dani i Flodnie wielkie, ktordy Sla
Sicow wiele do us domow naie dagaia morduiac. by tes me byl ty
kide powotani, takto u dech ras, tapuc i ad tormenta. Poberednicy po
winni beda: iesli by jednak Slacicie ta liego w maietnosci swej karac ma
to slynie przy Widoku Pana Starosty Kamieniekiego, to iesli gdnieby go
du Kamienca, a gdnis podolay, tedy Starosty blizszego, ktorego do
niek. A testament iednak ma byc oddawan do Grodu Kamieniekiego.

Artykuł wtory.

Z Loznicow zas tych, cobnyli powotani przez tych, ktordyby ad
supplicium danani byli, to iest, rodoimiki y naie dani Donow
Slacheckich, aby Poberednicy dla Strazy bezpiecności mieysc tych wysa:
adoni wolnosc mieli w imionach Slacheckich Flamu ktorego szolmick
brac, y do Zamku Kamieniekiego odwozcie, albo na maietnosci Slacicie
ca onego, iesli by tego potrzebowal przy Widoku iednak Starostynym tra
cie dnycaiem wydzey opisanym: takde ci, ktordy by byli in registris ter
notati, maig byc przes tes Poberedniki brani y w Grodzie, albo na ma
ietnosci Slacheckich karani tego iednak me sadniebywauac, aby Testament
ta do Grodu oddawane byly dla karania inszych. A gdnieby byl ras
powotany tyklo pro simplici furto, to iest, nie o rodoi, albo naia od
ma przedac iac euasio metertio, iednak aby actor testes wybierac
mogt ex communitate

Artykuł trzeci.

Do tego wyszy cyiuscunque status tam spiritualis, quam
secularis conditionis cuiusuis, aby bez podmu w delahiego sma
wiedliwosc kodemu kodycy dosobna slymiel tamze od dadania iey
da medziel dnie in bonis vbi in culpatus residet post querelam
actoris, albo iego brzednik, ktorego iesli by me bylo, tedy Wataman po
winien bednie tym ataktem. Gdnieby pokazal sie obrumiony catorniek
bona fama, tak is ani powotany, ani mgdy obrumiony o Flodney:
Arwo, ma pierwszy ras odmiesc sic super propositionem actoris met
tertius cum duobus sczt testibus per eummet eligendis, po przy
wicy. A gdnieby tenze notory ras przes kogo szolmick o Flodnie swo
obrumion ma mu iac euasio po przywoicy, ita tamen, aby ius
me samo

me tamotred. a tamopat cum testibus quos actor elegerit odniese sie
ma. co tymde sposolen iako ten ontory ras y trzeci gelynic mode gdy by o slo
drieistwo od legodniebich byl obwinan a da kazda raba prdy sie go po
prdywoicy, testes vero actor ex comunitate eliget ktory gdy by dmi
prdy sia do mierdach iako da pierwadym tak y ontorym tak y da trzeciim
radem, mema da to in causa succubitij popasie bed conuicty ad to ro.
wey, ktorego ta him sposobem conuincowac. iesli slac dca conuincere
plebeum, tylko to sam sine testibus wedy nic ma: sin vero plebe? ple
beum, tedy metertius ma conuincere, a po conuicty mema ambe
drie okupu brac de conuicto, ale go ad supplicia podac. Co slac bca
koddy sub pana centum marcarum pecuniae: plebe? vero sub
pana capitis wedy nic maia dni stona uni wdad.

Artykuł czwarty.

Gdy by takiego zloczynce ktoryby o zlodzieystwo trzynkrot sie ko
mu spawowal, albo ter in registris notatus fuerit, obwinilby
hto o zlodzieystwo, rodboi, albo naiard, a powod de by tego bads iakim
swiadectwem, bads tes munimentem domiodt, ma byc iako conuictus
sine conuictione ad supplicia podany.

Artykuł piaty.

W Ataman w kazdey wsi czyienkolwiek, ma byc przysiegly do
ktorego ludci zgronady dnuet dobrych niepododadanych Pan
koddey wsi ma obrac, ktody wedy sey d Watamanem maia in eam ia
ramenti rotam prdy sia do, aby zlodzieystwa we wsiach bronili, prde
strzegali: a zlodzieion y iakich kulkaciuow gojcinnych, aby tak sami
nieprdechowywali, iako tes aby w madych sasiadow swyich, de by tego
miedynili, prdestrzegali y bronili, y gdy by sie do siota trafili, aby pr
mit y zromade wsi oney, ktora to dypic ma lapani, y do dworu po
daniami byh, albo Panu swemu w maietnosu tego wredmi lowi o po
wiedzeni, a to pod gardly tak Wataman, iako y i prdy siegli dypic
maia na ktorym prdes Panu swe gdy by co na nich slusnie Lowiedzo
no bylo ex cuiuscunq delatione karani byd maia, ctego y wred
dny one wsiach prdestrzegac winni sa. A iesli by Panow wiele w
siote, wedy sey tego prdestrzegac maia, ale Pan koddy, na swey dypie.

Artykuł szosty.

Acz w tych krajach niedyż do tyś czas da tasha Podza tak podes.
drdanego na Stan Slachecki sic nepokadnie iednak aby tym samym
dobry tym wiezey naprawowan byl, a plebei bardzy sic tym bali. pomie.
wawyna Slachie tu karame w lozone iest, iesli by tes Slachie taiti nale.
zion byl, litozy albo sam kradt, albo wiec przedwodem trzymat, a dlozpe
ie przedchorowmat, onym pomoc iaka dawat; albo uis na komias snyes
wyprawomat, albo kradstwa sic dnimi ia hodulohmick dziekil, talie gdy
by prawnie penym y iasnym dowodem w tym przedswiadson y pokazon
byl, pomiesas tacy wsdryty ex legum communium prescripto sunt
infames pronuntiati maia byc ad publicandam panam infamie,
na Sejm od Instigatora ex delatione Pana Starosty Kamienieckiego,
aut cuiuscunque nobilis podrywany, albo pojmany, a w Laim lu w wiez
sieniu do informaciy Krola J^o Altesz zachowany.

Artykuł siódmy.

Poddany zaden na wsiach iako przedawac, tak tez y kupowac,
tak bydla, komi, wolow, psat, iako y hodley namci. Sey r de dy nie
ma, ieno przy Laim twym, albo iego brzedmiku; takze przy Wotama.
nie, y temi dwiema ludzmi przy siegłymi. de macey pod gardly wa.
dye y chymic niesmiel, heoryc s swiadectwo w rdezach licowmyc
gdy komu ewictora me stame w prawa wadne bsdie.

Artykuł osmy.

Poddany zaden w kazdey wsi za granice bez listu panskiego isi nie
ma; takze y mgarie isi mema mgosicne y dla potrzeby swez dotga
sic Laim, albo brzedmikowi, albo Wotamanowi mec pomie, a ghdne by
tali co da granice iotnie bez listu pojman byl, ma byc do Grodu od.
dan y dachwiedan as sic stusdne wyprawu.

Artykuł dziewiaty.

Iz sie tego wielekroć przytrafia, acz wiodsieie w mairtnosciach Slache.
kich Podmy zaradoda, iednak Wotamanowie tego przy siega dzy
maia: tedy od tyś czas Wotamanowie, litozy maia byc obiczan na
Wotamanisro, aby dadnego, podswadzenia na sobie mieli. d tym dwie.
ma przy siegłymi przy siad maia, iako obwinionego Podem me zastat
ktorego iesli potym dostana, maia lapac do Grodu albo Laim lu w
rdego odrylat.

Artykuł io.

Artykuł dziesiąty.

Będzie winien Pan Starosta Kamieniecki z takich, którzyby byli te-
mu po Rąnawieniu tam in parte, quam in toto contravenientes
a do tego Urzędu podwany exequucia czynić sub panis in Statuto Regni
contra Capitaneos in exequeñ re iudicata fancitis. Także też y Testa-
mentá na którychby powołanie Słobczyńcom, którzy by byli pobliżej m. dyk
Starostw. to iest. Bárskiego y Cmiełnickiego do tychże Starostw d. sy.
tác, którzy dá odesłaniem Testamenty swoim, których słowá winni sa
y będą Dobrodziuki, one imać y karać rozkładać máia, a Testament do Gro-
du Kamienieckiego d. sy. ták sub panis feorsiuus centum marcarum
pecunie.

Artykuł jedenasty.

Dotego ná każde Roki Kamienieckie ziemskie, aby tym wieść
mia domość y Act Prodołskich Ciężnych y Testamenta przed Słobczy-
ńce Ciężnych o Słobczyńcach wady s. kłim do bodobitć mogła, smártego
dnia po d. d. d. i. u. r. o. l. o. w. máia wysłasy, którzy sie ná Roki Diáda, ták
Acta reuidowác, álbo reuidory zpośredlu siebie deputowác. y którzy
o Słobczyńcach sic domiedziawady one tákáe modo przmisłko Pobere-
dniczy winni będą, ita tamen, aby onym Pan Starosta Kamieniecki ta-
kić Act do S. d. u. Ziemskiego niebronił.

Artykuł dwunasty.

Aby sie Calunium zabiścić mogło, gdnzby któskolwiek niezadając
wpród spráwiedliwosci: zpodanego Czynego kolwiek, álbo dia-
kizkolwiek insey miary onego, pro pana centum marcarum memi-
nie do Grodu podwác smiał, tedy takowey citatus b. l. s. d. y. b. d. n. e. euade-
re contra ppositionem actoris per Vatamanum & duos iuratos,
quia non erat requisitus per ministerialem & nobiles dominus
suus: y post prestitum iuramentum huiusmodi Urad Prodołski
skadać má Panu sub pana centum marcarum pecunie w. b. y. n. i. e.
in bonis: álbo iest: citatus w Kamieniu d. d. d. e. c. y. n. i. e. spráwiedliwosc: te-
dy mu to wolno w. b. y. n. i. e. b. d. n. i. e.

Agdnzby sie to domodnie pokadało, deby który c. l. o. w. i. e. l. b. y. l. t. a. l. i.
napasmik, deby wielu m. e. m. i. n. i. m. i. e. a. p. o. t. w. i. a. r. n. i. e. p. o. d. y. m. a. l. p. l. o. d. y. d. a. i. d. n. e. y.
niemaigc, tedy gdy sie to ná s. l. u. s. d. n. i. e. w. d. t. a. l. i. m. i. e. s. t. p. o. l. a. d. e. d. n. t. a. s. e. p. a.
plebeus, má być ná gardle karan, a Słaskie pana centum marcarum
y c. l. o. w. i. e. l. o. r. n. i. o. n. e. m. u. s. t. a. w. e. y. d. l. o. d. e. n. a. g. r. o. d. i. t. i. e.

L. d. i. e. b. y. w. i. e. c.

dać imie Jas Poberemny z dca Hrodnie albo rodbowiczi Łapac
bda potrdzomali dkozey kolnic na pomoc, huda nie, paroma
bedne pomoc orym dai do imania a Łapama Hrodnegowa a godnie
by nie dala. Para oney orsi ma pmaipatom taka sprawiedliwosc oby
nie aby na garalle harani byh. Takie z dca by Poberemny gwahty ra
lic w siele Hymkolnic nad Jamier domy robie kres dywie smole, ma
ia byc pmaipatomie gwahtu tego wedlug mynalaslu wrdedmlewo y
obypateto kraion bych harani.

Ktozego to postanowienia wyddzey opisanego, godnie by kolnic
tam in toto, quam in parte minima nie bysiet. an. Ja obest
niem wrdednym pides kogodkolnic w dymiony mienypelint, talomny
contraueniens ma byc wina osobna centum marcarum pecunie
polonicais, ktozey polowica Pami Staroscie Kamieniecliemu; a dru
ga delatorowi byds ma. o ktora coram officio Capitaneali Castru
Camenecen peremptorie koddz odpowie dai wimien, bez wydel
licz dilacyi mozy, et earum prosequutionibus, omnibusq; iu
ris remedijs obmissis; Jednak ci ktory w Laty domshu pomieci
sa, tam w Latyczowie o taki daktad w Hrodnie odpowiadai pomir
ni bda. Ktoze to postanowienie wyddzey pomieniem Dignitarze
y wrdednicy mektory reham swemi dla lepszey perwości, podpi
sali. c. Mikolaj Brzeski y Dzesiec Starosta Kamieniecli Gene
ral ziemie Podolskiey. Jakub Dretfus y Jamion Starosta ziem
bowelcki zsha swa. Stanislaw Lancoronski Starosta Shalski zsha
swa. Jan Germinski Woysli Kamieniecli. Stanislaw Sucorabski
Stolnik Kamieniecli. Stanislaw Wotki Liars ziemski Ka
mieniecli. Piotr Kowsemowski Podssdek ziemski Kamieniecli.
Mikolaj Lancoronski zsha swa. Jan Potochi y Potoha 20

ACTVM IN CASTRO
Cameneceſi Podoliae,

feria tertia poſt feſtum Sancto-
rum Trium Regum proxima, Anno
Domini, milleſimo ſexcenteſimo Primo.
Eoram Generoſo Hetzo Borzyſławski Vi-
cecapitano Cameneceſi.

Blate ſunt ad officium, & Acta praſentia Capitane-
alia Caſtreſi Cameneceſi ad acticandum littera inſcripta
declaratoria' Laudi Palatinatus Podoliae in caſum latrociniorum, pra-
darum & furtorum definiti, Sigillis inſcriptorum Officialium terrarum
Podoliae ſigillate; Et manu eorum ſubſcripta, quas officium ad Acta inſer-
bere curavit. Earum tenor eſt talis.

Declaratia vchwały Podolskiego
Woiwodztwa w Kámieniu ná Seymiku
Powiatowym / die quarta Ianuarij /
Anno Domini, 1. 6. 0. Primo.

1. **Z** Abiegaiac aby ſie ztodziejſtwo niemnożyło / niemáta tãrgow
poddáni ſtãnu obyoga náſſy czynić, ná teſciach nie kupowác rzeczy
dãdnych, iero od tak pewnych, ktorzydby gdy ſie kto czego by ráł drugo po-
stãmie do dãwodu mogł, Aliaſ by teſ y kupnem miał pznãm capitis iu-
rameni, ná to ſe kupiel wic moſe, ale damna wedy ſtãmie, ktore by przy da-
stanej wedy w hrzyrodzony poſadł, on w tego dãstano ſub pena capitis
nãgrãditić má mediante iuramento w hrzyrodzonego. Co y wtołodom 8.
nad dem dãdanem, y nám d mimi iſc má. Cobyd do 12. 0. 0. 0. 0. 0. 0. 0. 0. 0.
wedy wtołodnego wyſylamy.

2. **G** Dy doowiedziã w hrzyrodzony. ſe d decretum w rãdowym poſy lat
ná ſprãwie dkwóci, a nie cymiełby iey kto, tedy w rãdã non pena triu
marcarum, ktorey w Laudum niemãſ, ale centum marcarum ſta-
dowác ſuper citato má.

3. **N**iemã iſc infirmitas wãtãwãnom, gdy ſtopom in bonis citati
pãda, ale in proximis. ná to má przyſięge czynić, iãko ſtopã niemãzã
to tyłko w tym má iſc in proximis przyſięgã, a w drugie d rãdã dã in
instanti

8

instanti, bo iesli byt by, moze iuratus jeden tych ktorzych w haddy
 wsi jest po dwa przy sie, a iesli sie to potaje. Je Wrataman przy sie o
 tego oblopa ktorzy me wsi byl. na to je go niemasz, ma byc na gardle
 karani, gdy tego nar dowioda Ja Stanem Wobrega od wrodey przy danego
 y dwu Szlachcicowi iednak iesli by po tej iego przy sie do wsi przy
 Sedli. a dostatecznie sie z tego wywiadll wiadektem do byt y ludzi
 mego do dardanyet y przy sie ga Wrataman jed ce rone mema puzpadae.

Niemá Wrataman taci bedac wredowome requirwany tych co sie spia
 wrowaci leedy iakim kolwiek sposobem, y komus kolwiek o Słodneystwo
 przed nim iakim przy sie o Słodneystwo, da tego mia domacia, alez o
 to podwany, y w tym przedkonany gardlem to placic ma.

Grómada o Słodneystwo niemá byc podywana, ale reden mianowa
 ny pro principali, a iesli kto przy nim wimzy, tedy pro complice, galy
 vna & eadem pana na obudrou, y iesli komu intentowano przed tym
 sprawce, taka dnosimy.

Calumniatores zas wadle wchmaly przedley poena talio
 nis karac maia.

Gdy Szlachcicom kiltka pro vno termino seorfim tego obwina
 o Słodneystwo, niemá sie to ro dumiac da iedno obwinienie, tyllho in cau
 sis subditorum nobilium, de vna & eadem villa.

Złodnicom metracie, selho w Grodnie, dla przediego podamowania
 y obiwirnia Słodneystwa sub pana centum marcarum.

Na Sarmarkach zas, y targach tak lupowac, aby przed wrode
 obadwa stanali dostatecznie. Inaiomymi podoy do rdeuwy shad sa ten
 co przedacie y lupnie, y wpiatno, y wsierec homie, y by dlo pisat.

Ras powotanego gdy kto podwia, mema mu uisic euafiamie.
 dle starey wchmaly, y samopiatemu przedewho Szlachcicowi, ale bha:
 sdy go actor, iesli zecha pokonac. Słodneystwo tale Hozpodar re
 quisitus od Wrodeu Grodniego Kamieniarskiego, iako w Bad od Hozpo
 dara ma kadac wienic. Woycieb Humiecu d Dyet Lowoty Po
 dolski. Alardalek na Szymku pp Zygmunt Bledewski d Bleda
 wa. Skamista w Sedydwoski. Lohorca Podolska w ha swa. Piotr
 Boryslawski. Podskarosci Kamieniarki. pp.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Ostatnia 17

60-102 Poznań

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.